

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΑΣ

"MIGRANTS TAKE CARE: Ενισχύοντας τις δεξιότητες απασχολησιμότητας των εργαζομένων μεταναστών" (2018-2020)

Τον Μάιο του 2019 συναντηθήκαμε στη Γερμανία (Siegburg) για τη Δεύτερη Συνάντηση μεταξύ των Εταίρων. Ανταλλάξαμε τις γνώσεις μας σχετικά με την ειδική κατάσταση των εργαζομένων μεταναστών σε κάθε χώρα εταίρο και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αυτοί οι μετανάστες. Από την ανταλλαγή αυτή, οι εταίροι του έργου από τη Χώρα των Βάσκων (Ισπανία), την Ιταλία, την Ελλάδα, τη Βόρειο Ιρλανδία (HB) και τη Γερμανία έκαναν τις ακόλουθες παρατηρήσεις προκειμένου να προσδιορίσουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις της στοχευμένης ομάδας, σε όλη την διάρκεια του έργου:

Στατιστικές της ΕΕ για τη μετανάστευση

Ùπως έχει δείξει η τρέχουσα στατική (π.χ. Eurostat), το ποσοστό των νεαρών μεταναστών, είτε χωρίς απασχόληση είτε στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (NEET), έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, με το μεγαλύτερο ποσοστό στην Ελλάδα (43,8%), στην Ιταλία (35,7% Ισπανία (34%). Ειδικότερα, τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών μεταναστών που γεννήθηκαν εκτός ΕΕ είναι σημαντικά χαμηλότερα (33%) σε αντίθεση με τους μετανάστες που γεννήθηκαν στην ΕΕ (50%, Eurostat), τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών μεταναστών παρατηρήθηκαν στην Ιταλία (26% Ελλάδα (22%).

Αγορά Εργασίας

Τα τελευταία στατιστικά στοχεύουν ότι η ζήτηση μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού δεν επικεντρώνεται μόνο στους εργαζόμενους υψηλής εδαφικότητας, αλλά ότι η ζήτηση για τομείς με χαμηλή εδαφικότητα, όπως η καθαρότητα ή εργασίες που αφορούν γυναίκες στον τομέας της φροντίδας γίνεται ολόσην και πιο οπιμαντική. Ειδικά η πρόσληψη μεταναστών για οικιακή εργασία έχει αυξηθεί σημαντικά σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία (Κέντρο Ανώτερων Σπουδών Robert Schuman, 2015). Ωστόσο, οι μετανάστες συχνά απασχολούνται σε ημι-νόμιμη ή και παράνομη κατάσταση, εν μέρει λόγω έλλειψης γνωστικού πιστοποιητικού ή σε πολλές περιπτώσεις δεν έχουν λάβει εκπαίδευση για να προετοιμαστούν για το χώρο εργασίας τους.

Ομιλούμενη Γλώσσα

Θοσον αφορά τη γλώσσα, διαπιστώνουμε ότι κυρίως στη Γερμανία η γλώσσα αποτελεί εμπόδιο, ενώ στις άλλες χώρες οι εργαζόμενοι μετανάστες στον τομέα της φροντίδας είτε έχουν ήδη τη δυνατότητα να το μάθουν γρήγορα ή μπορούν να αρχίσουν να εργάζονται παρά τη χαμηλή ικανότητα γλώσσας. Ωστόσο, σε όλες τις χώρες υπάρχει η ανάγκη να αποκτήσουν οι εργαζόμενοι μετανάστες στον τομέα της φροντίδας τεχνική γλώσσα (ειδική ορολογία για την εργασία).

Τομέας Υπηρεσιών Φροντίδας

Σύμφωνα με μια μελέτη που δημοσίευσε το 2008 η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας σχετικά με την «Κατοίκον Φροντίδα στην Ευρώπη», η ζήτηση για υπηρεσίες κατοίκον φροντίδας θα αυξηθεί λόγω της γήρανσης της κοινωνίας, του κατακερματισμού των παραδοσιακών οικογενειών και της τάσης προς μια πιο προσανατολισμένη προς το χρήστη υπηρεσία. "Ωστόσο, υπάρχει μια αιχανόμενη ανησυχία για την παγκόσμια έλλειψη στην παροχή υπηρεσιών οικιακής φροντίδας. Οι τάσεις δείχνουν ότι [...] η κρίση θα αυξηθεί στο μέλλον. Οι μετανάστες θεωρούνται εύλογη απάντηση σε αυτό το πρόβλημα», (WHO: Home Care in Europe, σ. 11). Στην πραγματικότητα, το ποσοστό των εργαζομένων μεταναστών που απασχολούνται σε οικιακή θέση έχει αυξηθεί. Ωστόσο, οι περισσότεροι μετανάστες στον τομέα της φροντίδας "δεν έχουν άδεια και δεν εργάζονται εκτός εποπτείας των ρυθμιστικών φορέων και έχουν εγερθεί ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα της περίθαλψης" (ibid.).

Συνεπώς, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας συμβουλεύει τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους παρόχους υπηρεσιών περίθαλψης να δώσουν (καλύτερα) προσόντα σε αυτούς τους μετανάστες, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν το μερίδιο των παράτυπων εργαζομένων και να αντισταθμίσουν τα εκπαιδευτικά και κοινωνικά μειονεκτήματα των μεταναστών που απασχολούνται στον τομέα της περίθαλψης.

Προέλευση

Οι μετανάστες εργαζόμενοι στον τομέα της φροντίδας, προέρχονται από πολλές διαφορετικές χώρες προέλευσης. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες τάσεις ορατές. Στη Βόρειο Ιρλανδία, την Ιταλία, την Ελλάδα και τη Γερμανία υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι στην περίθαλψη από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης όπως η Ουκρανία, η Βουλγαρία, η Πολωνία και η Αλβανία. Στη χώρα των Βάσκων οι εργαζόμενοι μετανάστες στην περίθαλψη προέρχονται κυρίως από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως η Νικαράγουα, η Κολομβία και η Ονδούρα. Στη Βόρειο Ιρλανδία / Ήνωμένο Βασίλειο υπάρχουν επίσης πολλοί εργαζόμενοι μετανάστες από τις Φιλιππίνες, την Ινδία και ορισμένες αφρικανικές χώρες όπως η Νιγηρία και η Σομαλία. Επομένως, μπορούμε να αναγνωρίσουμε επιφρόνες από τις ακόλουθες γενικές τάσεις: αφενός περιφερειακή μετανάστευση στην Ευρώπη από την Ανατολή προς τη Δύση, και αφετέρου μετανάστευση από χώρες που μοιράζονται [από την αποικιακή ιστορία] την ίδια γλώσσα με την ευρωπαϊκή χώρα υποδοχής.

Πού εργάζονται ως επί το πλείστον και πώς βρίσκουν δουλειά σε αυτόν τον τομέα; Ποια είναι τα προσόντα τους;

MIGRANTS
take Care

Migrants Take Care
Πρωθητή της απασχολησμότητας των μεταναστών που απασχολούνται στον τομέα φροντίδας υγείας

Φροντίδα Κατοίκον

Στο Ηνωμένο Βασίλειο / τη Βόρειο Ιρλανδία, τη Γερμανία και σε κάποιο βαθμό στην Ιταλία, είναι πιο συνηθισμένο να υπάρχουν κατοίκον κέντρα φροντίδας, τα οποία είναι εξαιρετικά ρυθμισμένα. Ως εκ τούτου, γενικά οι εργάζομενοι μετανάστες στον τομέα της φροντίδας εργάζονται στον επίσημο [οικιακό] τομέα. Βρίσκουν θέσεις εργασίας μέσω πρακτορείων, [ηλεκτρονικά] κενές θέσεις εργασίας και κέντρα εύρεσης εργασίας. Μολονότι πολλοί εργάζομενοι μετανάστες στη Γερμανία και τη Βόρεια Ιρλανδία έχουν λάβει ανώτατη εκπαίδευση [σε άλλους τομείς εκτός της περιθαλψης] ή απότιτη επαγγελματική κατάρτιση ή επαγγελματική πείρα, υπάρχουν διαθέσιμες εκπαίδευσης για αυτούς.

Οικιακή φροντίδα

Στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Χώρα των Βάσκων, είναι πιο συνηθισμένο για τους εργάζομενους μεταναστών να εργάζονται στην οικιακή φροντίδα, όπου συχνά υπάρχουν λιγότερο αυτοτροφούς κανονισμούς και λιγότερη [κυβερνητική] εποπτεία σχετικά με το εάν οι κανόνες ακολουθούνται στον εργασιακό χώρο. Πολύ συχνά απασχολούνται απευθείας από τις οικογένειες.

Οικογενειακή κατάσταση

Μάθαμε ότι τα περισσότερα άτομα που ασχολούνται με την περιθαλψη είναι παντρεμένοι και έχουν πολλά παιδιά. Πολλοί από αυτούς δεν έχουν μαζί τους τα παιδιά τους, αλλά τα άφησαν στην πατρίδα τους με σκοπό να τα υποστηρίξουν οικονομικά με το εισόδημά τους. Πρόκειται συχνά για μια προσωρινή κατάσταση [επί σειρά ετών], έως ότου η οικογένεια μετακινηθεί στη χώρα φιλοξενίας ή ο εργάζομενος μετανάστης στον τομέα της φροντίδας επιστρέψει στην πατρίδα του.

Διάδοση της Περιθαλψης

Ο τομέας της περιθαλψης διατηρεί μία κακή φήμη στις περισσότερες χώρες λόγω των σχετικά κακών συνθηκών εργασίας. Η εκτέλεση του έργου του ατόμου που προσφέρει περιθαλψη δεν θεωρείται συχνά ως το ιδιαίτερο επαγγέλματος, αλλά ως η μόνη επιλογή για τις μετανάστριες να έχουν κάποιο εισόδημα στην χώρα φιλοξενίας. Δεδομένου ότι υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση φροντίδας ηλικιωμένων, υπάρχουν σχετικά πολλά ανοίγματα θέσεων εργασίας και ελάχιστοι υπήκοοι που επιθυμούν να εργαστούν στον τομέα αυτό.

Γένος

Θέλαμε να μάθουμε λίγο περισσότερα για την προσωπική κατάσταση της στοχευμένης ομάδας μεταναστών και να συμβουλευτούμε τους παρόχους περιθαλψης και τις οργανώσεις μεταναστών. Η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων μετανάστευσης στις χώρες που δραστηριοποιούνται στο έργο μας είναι γυναίκες [τουλάχιστον το 80% των ερωτηματολογών μας]. Ωστόσο, στη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ο αριθμός των ανδρών [μεταναστών] εργαζομένων περιθαλψης αυξάνεται.

Προκαταλήψεις

Θέλαμε επίσης να μάθουμε περισσότερα σχετικά με την κατάσταση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων από την οποία υποφέρουν οι μετανάστες που ασχολούνται με την περιθαλψη στις χώρες φιλοξενίας.

Σε συνεντεύξεις με μεταναστευτικές οργανώσεις ήρθαν στο προσκήνιο τα εξής, όσον αφορά την προκαταλήψη ή τα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν οι εργάζομενοι μετανάστες που ασχολούνται με την φροντίδα κατά την αναζήτηση εργασίας:

Υπάρχουν πολλές προκαταλήψεις σχετικά με το είδος του προσώπου που θα ήταν εγγενώς κατάλληλο να φροντίσει τους ηλικιωμένους. Υπάρχει μια τεράστια προκαταλήψη εναντίον των ανδρών και υπέρ των γυναικών, αι οποίες θεωρούνται από τη φύση τους πιο εξαικειωμένες με την φροντίδα και επομένως καλύτερα προσαρμοσμένες στην φροντίδα των ηλικιωμένων. Επιπλέον, υφίστανται διακρίσεις, έναντι οφισμένων εθνικοπήγων. Για παράδειγμα, οργανώσεις μεταναστών στη χώρα των Βάσκων μας είπαν ότι οι εργοδότες προτιμούν τις γυναίκες από τις χώρες της Λατινικής, Αμερικής, καθώς πιστεύουν ότι η λατινική κουλτούρα είναι πιο συνυφασμένη με την φροντίδα [ήρος τους ηλικιωμένους]. Ιδιαίτερα άτομα από αφρικανικές χώρες υφίστανται διακρίσεις. Σε πολλές από τις χώρες εταίρους, οι γυναίκες που φοράνε ένα hijab έχουν επίσης περισσότερες δυσκολίες να βρουν δουλειά, συχνά υποτίθεται ότι δεν θα είναι πρόθυμες να εκτελέσουν καθήκοντα που απαιτούν φυσική επαφή.

Διάκριση

Επίσης, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, οι εργάζομενοι μετανάστες μπορούν να αντιμετωπίσουν διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα στις περιπτώσεις παράτυπων εργασιακών σχέσεων, όπου ο εργάζομενος μετανάστης περιθαλψης δεν προστατεύεται από τον νομική σύμβαση ή είναι υπερβολικά εξαρτώμενος από τον εργοδότη λόγω του ανασφαλούς νομικού του καθεστώτος. Οι συνθήκες εργασίας στον τομέα της υγείας γενικά μπορεί να είναι δύσκολες [ίσως στη Γερμανία, συχνά δεν υπάρχει υπερωριακή αμοιβή για εργαζόμενους στην οικιακή φροντίδα] ή εκμεταλλευτικές [ίσως στη χώρα των Βάσκων, όπου ειδικά οι εργάζομενοι με τη μέση υγειονομική περιθαλψη έχουν εκτεταμένη εβδομάδα εργασίας βάσει νομικών συμβάσεων, αλλά ακόμα συχνά εκμεταλλεύονται πέρα από αυτά τα όρια: για παράδειγμα, μπορεί να τους αρνηθούν ελεύθερες μέρες]. Αυτό μπορεί επίσης να οδηγήσει σε κοινωνική απομόνωση των εργαζομένων μεταναστών στον τομέα της περιθαλψης. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς των εργοδότων, ιδίως όταν ο εργάζομενος μετανάστης περιθαλψης βρίσκεται σε εξαρτώμενη / παράνομη κατάσταση εργασίας.

Migrants Take Care

Προγράμματα εκπαίδευσης

Θα σας αφορά τις πολλαπλές προκλήσεις για την ενσωμάτωση των στοχευμένων μεταναστών στη χώρα φιλοξενίας, παρατηρήσαμε ότι σε ορισμένες χώρες, όπως η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο ή η Ιταλία, υπάρχουν δημόσια προγράμματα για την προετοιμασία και την αξιολόγηση των μεταναστών για εργασία στον τομέα της περιθαλψης αλλά ως επί το πλείστον διατίθεται μόνο για τους μετανάστες που βρίσκονται σε μια κανονική κατάσταση. Αυτό διαφέρει πολύ από την κατάσταση στην Ελλάδα, όπου η κατάρτιση των μεταναστών συχνά θεωρείται ότι τους προσδίδει αθέμιτο πλεονέκτημα στην αγορά εργασίας σε σύγκριση με τον τοπικό πληθυσμό.

Αλυσίδα Περίθαλψης

Συνεντεύξεις που έγιναν με μεταναστευτικές οργανώσεις, τόνισαν ότι η κατάσταση να ζουν χωριστά από την οικογένειά τους, υποστηρίζοντας τους οικονομικά, σε συνδυασμό με την έντονη, προκλητική εργασία [ειδικά στην κατοίκον φροντίδα], δημιουργώντας συγχρόνως μια νέα ανάγκη περίθαλψης στην πατρίδα τους: δημιουργώντας έτσι μια παγκόσμια αλυσίδα φροντίδας.

Επικύρωση

Μία σημαντική πρόκληση για τους εργαζόμενους μετανάστες στον τομέα της περίθαλψης είναι να περάσουν τη γραφειοκρατική διαδικασία επικύρωσης της προηγούμενης εργασιακής εμπειρίας, των προσόντων και της εκπαίδευσης από τη χώρα καταγωγής τους. Δεδομένου ότι είναι τόσο δύσκολο να αποκτηθεί η επικύρωση προηγούμενων προσόντων και εργασιακής εμπειρίας, είναι επίσης δύσκολο για τους εργαζόμενους μετανάστες να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Ειδικά επειδή για πολλές από αυτές τις σπουδές ή εκπαιδεύσεις είναι υποχρεωτική η απόδειξη προηγούμενης πιστοποίησης. Άλλοι λόγοι για τους οποίους η πρόσβαση στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση είναι δύσκολη για τους μετακινούμενους εργαζόμενους που εργάζονται στον άπυπο τομέα είναι το νομικό τους καθεστώς, ειδικά εάν δεν έχουν θεώρηση με δικαιώματα εργασίας / σπουδών. Δεύτερον, ειδικά οι εγχώριοι εργαζόμενοι μετανάστες περίθαλψης έχουν τόσο μακρά εβδομαδιαία δουλειά που είναι αδύνατο να ακολουθήσουν όλες τις τάξεις που χρειάζονται τακτική παρακολούθηση [εκτός από το ότι έχουν ελάχιστο ελεύθερο χρόνο].

Η κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών, ιδίως σε σχέση με την επαγγελματική κουλτούρα και ειδικότερα με την υγειονομική περίθαλψη, είναι μια ακόμη πρόκληση για τους εργαζόμενους μετανάστες στον τομέα της περίθαλψης και αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους θα ενσωματώσουμε αυτό το θέμα στο εκπαιδευτικό μας εργαλείο. Το θέμα παραβλέπεται συχνά, ωστόσο αποδυκνείται πολύ σημαντικό για την επιτυχή εκπλήρωση του ρόλου του εργαζόμενου στην περίθαλψη.

www.migrantstakecare.eu

Επικοινωνήστε με τον Συντονιστή Έργου:
lwiedemann@zubigune.com

Η κοινοπραξία